Betreft: Evaluatie Passend Onderwijs
Datum: 9 november 2020

Geachte leden van de Vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Op 16 november a.s. debatteert u over passend onderwijs. U bent door minister Slob geïnformeerd over de landelijke evaluatie passend onderwijs en zijn plannen ter verbetering. Onze eigen evaluatie onder ouders[1] geeft een ander beeld. Ouders zijn eensgezind: passend onderwijs kan en moet beter. Ouders verlangen daadkracht in het verbeteren van passend onderwijs. In deze brief geven wij u onze reactie op de plannen met aanbevelingen van ervaringsdeskundige ouders om passend onderwijs te laten werken.

In de afgelopen periode zijn diverse ouderorganisaties en ouders op verschillende manieren door de minister en ambtenaren geraadpleegd over de evaluatie en de verbeterplannen. Een zorgvuldig, constructief en waardevol proces waarvoor wij onze waardering uitspreken. In de brief van de minister vinden wij diverse punten die wij toejuichen zoals het informatiepunt voor ouders/leerling in ieder samenwerkingsverband, de landelijke procedure voor aanvraag toelaatbaarheidsverklaring, opname van het schoolondersteuningsprofiel in de schoolgids, het hoorrecht voor leerlingen en de stip op de horizon naar inclusiever onderwijs. Toch vinden wij de toon van de evaluatie te positief en de voorgestelde oplossingen onvoldoende. De vraagstukken zijn veel fundamenteler en vragen om scherpere politieke keuzes en stevigere ingrepen.

Verstevig de basis op school voor passend onderwijs

Overvolle klassen, leraren met een veel te hoge werkdruk, gebrek aan deskundige ondersteuning en leraren die niet voldoende zijn toegerust voor passend onderwijs in de klas. Dat is de kern waardoor passend onderwijs nog onvoldoende werkt. De druk op het huidige onderwijssysteem gaat ten koste van de onderwijskwaliteit aan alle kinderen maar de kinderen die het moeilijkst meekomen, hebben hier het meeste last van. De minister onderkent de problemen maar komt niet met oplossingen.
Wilt u de minister vragen:

- *een concreet plan te maken dat investeert in kleinere klassen, meer handen in de klas en voldoende onderwijsondersteunend personeel op alle scholen.*

Maak duidelijk wat alle partijen kunnen verwachten

Ouders weten niet wat ze mogen verwachten van de school en welke ondersteuning er voor hun kind is. En leraren kunnen niet vertrouwen op de beschikbaarheid van ondersteuning in de klas. Het mag niet afhankelijk zijn van de goodwill van een school/samenwerkingsverband of een kind hulp krijgt. Daarom is het nodig dat duidelijk is wat we van iedere school aan aanpassingen en ondersteuning mogen verwachten en wanneer er sprake is van onevenredige belasting. Dit mag niet afhankelijk zijn van de praktische organisatie van het onderwijs of de geldstromen.
We constateren dat de diversiteit in het aanbod van ondersteuning in de klas nog te beperkt is. Voor veel kinderen is er op dit moment geen dekkend aanbod, onder andere voor kinderen met chronische aandoeningen, autisme, een angststoornis of hoogbegaafdheid. Ook zijn er te weinig vso-scholen met havo of vwo en zijn er wachtlijsten voor het speciaal onderwijs.
Wilt u de minister vragen:

1 De uitkomsten van de verschillende evaluaties zijn verwoord in de Staat van de Ouder 2020: www.staatvandeouder.nl.

- *inzichtelijk te maken in hoeverre scholen voldoen aan de voorgenomen landelijke minimumnorm voor basisondersteuning en de inzet van middelen die zij daarvoor vanuit de lumpsum beschikbaar hebben.*
- *aan te dringen op een meer ambitieuze norm van basisondersteuning zodat meer kinderen in de buurt naar school kunnen en er voor meer leerlingen een passend aanbod is.*
- *om samenwerkingsverbanden inzichtelijk te laten maken wat het ondersteuningsaanbod op de scholen in hun regio is, welke wachttijden er zijn en hoe zij toewerken naar een dekkend aanbod.*

Versterk de positie van leerlingen en ouders

Ouders zijn experts op het gebied van hun kind. Het onderwijs benut de kennis van ouders onvoldoende en zij worden vaak te weinig betrokken bij de ondersteuning van hun kind op school. Investering in goede communicatie tussen ouders en onderwijspersoneel blijft nodig. De minister is voornemens een ouder/leerlingpunt in ieder samenwerkingsverband te verplichten. Waarborg van de onafhankelijkheid daarvan en betrokkenheid van ouders erbij is voor ons essentieel.
Wilt u de minister vragen:

- *de onafhankelijkheid van het ouderpunt bij ieder samenwerkingsverband te waarborgen door ervaringsdeskundige ouders en landelijke en regionale ouderorganisaties bij de organisatie en invulling te betrekken en ze daarvoor te faciliteren alsmede de steunpunten te laten aansluiten op bestaande (regionale) initiatieven.*

Veranker het leerrecht

Het recht op ontwikkelen en leren van kinderen zou leidend moeten zijn bij het vormgeven en faciliteren van het onderwijs. Een wettelijke verankering van het leerrecht in plaats van de leerplicht is daarvoor nodig. De minister geeft aan leerrecht op te gaan nemen in de wet. Dat vinden wij een te vage invulling.
Wilt u de minister vragen:

- *om een concreet stappenplan en planning om te komen tot wettelijke verankering van leerrecht als uitgangspunt voor de algemene beginselen en noodzakelijke condities voor goed onderwijs voor alle kinderen.*

Maak alternatieve onderwijsvormen mogelijk

De belangrijkste reden voor thuiszitten is het ontbreken van een dekkend aanbod. Als er geen passend aanbod is, vraagt dat om creatieve oplossingen, óók op een andere manier dan op school. Afstandsonderwijs, onderwijs-zorg trajecten of particuliere initiatieven kunnen een (tijdelijke) oplossing zijn. Te vaak krijgen ouders en leerlingen dan te horen dat er voor de benodigde ondersteuning geen budget is of dat er onenigheid is over wie de ondersteuning moet betalen. Sommige ouders bekostigen het onderwijs dan noodgedwongen zelf als zij daartoe in staat zijn.
Wilt u de minister vragen:

- *een leerlinggebonden ontwikkelbudget voor thuiszitters mogelijk te maken zodat alternatieve vormen van onderwijs aan deze leerlingen betaald kunnen worden wanneer er geen dekkend aanbod is.*

Verbeter het systeem rond passend onderwijs

In het systeem van passend onderwijs zijn een aantal zaken onvolledig of niet effectief georganiseerd. Er is onvoldoende sturing op de doelen van passend onderwijs, te weinig duidelijkheid over wat te verwachten is van scholen en er is onvoldoende handhaving. De rol van het samenwerkingsverband bij de uitvoering van passend onderwijs kan steviger. Onafhankelijk intern toezicht op de samenwerkingsverbanden met één onafhankelijk lid naast betrokken schoolbesturen, zoals de minister voorstelt, is een schijn onafhankelijkheid.
Wilt u de minister vragen:

- *daadwerkelijk onafhankelijk toezicht op de samenwerkingsverbanden te realiseren door onafhankelijke personen met een bepalende stem voor ouders, leerlingen en personeel in de invulling van het toezicht.*
- *de onderwijsinspectie te laten kijken naar de werkwijze rondom de ontwikkelingsperspectieven, de aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring, de zorgplicht van scholen, het dekkend aanbod en de te hoge financiële reserves van samenwerkingsverbanden. Indien deze zaken onvoldoende zijn, moet handhavend optreden mogelijk zijn.*

Werk stapsgewijs toe naar inclusief onderwijs

Ouders steunen stappen naar inclusief onderwijs met ruimte voor specifieke voorzieningen. Inclusie vraagt om een cultuur, waarbij het uitgangspunt is: Ieder kind is hier welkom, ongeacht hun beperking of aandoening. Daarbij houden ouders de keuzevrijheid om te kiezen voor de best passende school. Om te zorgen dat meer leerlingen dicht bij huis naar school kunnen, is verdere samenwerking, kennisdeling en integratie van regulier en speciaal onderwijs nodig. Wegnemen van wettelijke belemmeringen, aanvullende financiële middelen, verhogen van de norm basisondersteuning en stimuleren van samenwerkingen zijn hiervoor voorwaarden. De plannen van de Minister zijn nog te vaag en te algemeen om hierin te voorzien.
Wilt u de minister vragen:

- *scholen in staat te stellen stappen te zetten naar inclusief onderwijs door hiervoor wettelijke, financiële en operationele mogelijkheden te bieden.*
- *scholen te verplichten een actieplan te maken waarin zij aangeven hoe zij toewerken naar inclusief onderwijs en de voortgang hierop in het toetsingskader van de onderwijsinspectie op te nemen.*

We wensen u een vruchtbaar debat en rekenen op uw inzet voor een beter passend onderwijs voor onze kinderen.

Lobke Vlaming
Directeur Ouders & Onderwijs

Ilya Soffer
Directeur Ieder(in)

Suzanne Boomsma
Directeur Balans

Ondersteund door: